Samenvatting van tekst 31: Over de God van Vermeersch (en die van de christenen)

De filosoof Etienne Vermeersch (1934/ 2019) stelt in zijn boek "Over God", dat God niet bestaat. Hij baseert zich daarbij op een drogredenering die teruggaat op de Griekse denker Epicurus (341–271 v.Chr.) en al eeuwenlang bekend is in de westerse traditie.

De redenering luidt als volgt:

(a) Een god die oneindig goed is, zal (enkel) een wereld willen scheppen waarin geen kwaad en geen lijden voorkomt.

(b) Een god die oneindig almachtig en wijs is, kan (enkel) een wereld scheppen waarin geen kwaad en geen lijden voorkomt.

(c) Als de god van het christendom almachtig en oneindig goed en wijs is, zal in de wereld geen lijden en kwaad voorkomen.

(d) Welnu, er is zonder twijfel kwaad in deze wereld.

Dus kan God niet bestaan.

Tot zover Vermeersch.

Ter verduidelijking hebben wijzelf in beide voorzinnen hierboven de term 'enkel' toegevoegd. Zo wordt expliciet verwoord wat oorspronkelijk impliciet werd verondersteld. Dat God uitsluitend op die manier kan handelen, wordt echter aangenomen, zonder dat dit wordt bewezen.

De redenering gaat er immers van uit dat God alleen onvrije wezens zou kunnen scheppen. Misschien heeft God vanuit zijn goedheid, almacht en wijsheid wel gegronde redenen om anders te handelen, bijvoorbeeld omdat Hij de autonomie van de mens wil respecteren. God schept volgens deze visie geen automaten, maar mensen met een vrije wil. Tegelijk geeft Hij hun gedragsregels mee, zoals de tien geboden in de Bijbel, en de mogelijkheid om daarvan af te wijken. Wie deze regels niet naleeft, wordt aanvankelijk getolereerd uit respect voor zijn of haar vrijheid. Bij ernstige normoverschrijdingen kan die persoon zich echter vroeg of laat geconfronteerd zien met wat de Bijbel 'het oordeel van God' noemt.

Om het bestaan van kwaad logisch te kunnen begrijpen, moet men dit uiteindelijk — en dat is belangrijk — situeren binnen de totaliteit van de werkelijkheid. Door de beperkingen van ons menselijk inzicht vinden we hiervoor vaak geen afdoende verklaring. Er blijft veel tragisch leed bestaan dat moeilijk of nauwelijks te begrijpen is. Dat we hierin onvoldoende inzicht hebben, betekent echter niet dat er geen objectieve, zinvolle samenhang

bestaat in kwaad en lijden. Vanuit het geloof uitgedrukt: God heeft redenen die zelfs ons gelovig verstand niet zonder meer kan doorgronden.

De redenering van Vermeersch kan bovendien worden beschouwd als een *argumentum ad hominem*: een argument dat tegen de eigen stelling kan worden gebruikt. Als God niet bestaat, kan Hij immers ook niet de oorzaak zijn van het kwaad. Het kwaad kan dan onmogelijk afkomstig zijn van een niet-bestaande God. Voor de atheïst ligt de verklaring voor het kwaad dus niet bij God, maar in de eindige, vrije wereld en de afwijkingen die daarin voorkomen. Dit laatste is uitgerekend ook de christelijke opvatting hierover.

Naast zijn stelling dat God niet bestaat, benadrukt Vermeersch het gezag van het wetenschappelijk onderzoek. Volgens hem heeft alleen datgene wat wetenschappelijk aantoonbaar is, recht op erkenning als bestaand.

Het christendom onderscheidt binnen de werkelijkheid drie niveaus: de natuur, de buitennatuur en de bovennatuur.

De natuur omvat voornamelijk de materiële wereld die iedereen kan waarnemen. De buitennatuur omvat verschijnselen die paranormaal kunnen worden waargenomen, zoals fijnstoffelijke wezens en fijnstoffelijke krachtwerkingen. De bovennatuur is voorbehouden aan de Bijbelse God, de hemelse bewoners en de krachtwerkingen van een dynamisch begrepen christendom.

Wanneer Vermeersch de wetenschap als hoogste kennisbron beschouwt, beperkt hij zijn betoog tot het natuurlijke domein. Daarbij ontkent hij het bestaan van de buiten- en bovennatuur. Maar dan ontzegt hij zichzelf iedere autoriteit om iets over het al of niet bestaan van God te beweren.

Wie religie elke vorm van logisch redeneren ontzegt, haar in een ideologisch-wetenschappelijk kader dwingt en het paranormale en bovennatuurlijke bij voorbaat uitsluit, bekritiseert niet de religie zelf, maar een te oppervlakkige karikatuur ervan.